**Valiokunnan lausunto LiVL 21/2017 vp─ HE 85/2017 vp**

# Liikenne- ja viestintävaliokunta

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta**

**Ympäristövaliokunnalle**

## JOHDANTO

### *Vireilletulo*

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 85/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ympäristövaliokunnalle.

### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Sini Wirén, liikenne- ja viestintäministeriö
- rakennusneuvos Pekka Kalliomäki, ympäristöministeriö
- lainsäädäntöneuvos Kirsi Martinkauppi, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Ritva Suurnäkki, Viestintävirasto
- Senior Advisor Markku Lamminluoto, DNA Oy
- osastopäällikkö Eetu Prieur, Elisa Oyj
- Senior Advisor Tapio Haapanen, Telia Finland Oyj
- lakiasioiden päällikkö Marko Lahtinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Helsingin kaupunki, Rakennusvalvontavirasto
- Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

## VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää rakennusten energiatehokkuutta erittäin tärkeänä näkökohtana, joka tulee ottaa huomioon rakentamisessa ympäristötavoitteiden edistämiseksi.

Liikenne- ja viestintävaliokunta viittaa aiempaan maankäyttö- ja rakennuslaista (132/1999) antamaansa lausuntoon (LiVL 27/2016 vp — HE 220/2016 vp) ja toteaa tyytyväisyydellä, että uusien energiatehokkaiden rakennusten rakentamisratkaisuista aiheutuviin sisätilakuuluvuuden ongelmiin on lähdetty ministeriöiden välisessä yhteistyössä etsimään aktiivisesti toimivia ratkaisuja.

Valmis
5.0

**Valiokunnan lausunto LiVL 21/2017 vp**

*Sisätilakuuluvuuden merkitys*

Yhteiskunnan digitalisaatiokehitys, palvelujen saatavuus ja kansalaisten osallistumismahdollisuudet yhteiskunnan toimintaan vaativat toimivien viestintäyhteyksien saatavuutta. Matkaviestinverkkojen toimivuus on kansalaisille, yrityksille ja viranomaisille tänä päivänä välttämättömyys ja perustarve, jonka huomioiminen myös rakentamisessa pitäisi valiokunnan mielestä olla itsestään selvää.

Valiokunta on pitänyt matkaviestinverkkojen toimivuutta heikentäviä rakentamisratkaisuja ongelmallisina muun muassa kansalaisten turvallisuuden kannalta. Valiokunta viittaa edellä mainitussa lausunnossaan esille tuotuihin turvallisuuteen (soittaminen hätätilanteissa, soittaminen hätänumeroihin, turvarannekkeet ja turvapuhelimet, hätätiedotteet ja muut viranomaisten tarpeet) liittyviin näkökohtiin. Myös kovaa vauhtia koteihin tulossa oleva esineiden internet tarvitsee kehittyäkseen matkaviestinverkkojen saatavuutta.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että jo nykyisin huomattava osa kansalaisille tarjottavista palveluista tarjotaan sähköisesti ja matkaviestinverkot ovat monella harvaanasutummalla alueella ainoa käytettävissä oleva internetyhteyden mahdollistava verkko. Matkaviestinverkon kuuluvuus rakennusten sisätiloissa voidaan siten nähdä myös kansalaisten yhdenvertaisuuteen liittyvänä kysymyksenä.

*Sisätilakuuluvuuden varmistaminen*

Matkaviestinverkkojen toimivuuden huomioiminen rakentamisessa ja sitä koskevissa säännöksissä ei ole saadun selvityksen mukaan energiatehokkuuden kanssa ristiriidassa oleva intressi. Molemmat tarpeet on mahdollista huomioida rakentamisessa myös EU-lainsäädännön näkökulmasta. Saadun selvityksen mukaan yhteiskunnan kokonaiskustannusten kannalta selkeästi edullisinta on ottaa rakennuksen radiosignaalien läpäisykyky huomioon jo rakennusten suunnitteluvaiheessa, sillä jälkikäteinen rakenteiden muuttaminen on usein huomattavasti kalliimpaa.

Matkaviestinverkkojen sisätilakuuluvuuden varmistaminen kokonaisuutena edellyttää myös jatkossa yhteistyötä ja toimenpiteitä toimivaltaisten ministeriöiden ja muiden viranomaisten, viestintäalan toimijoiden sekä ennen kaikkea rakennusten rakentajien taholta. Teleyritysten tulee huolehtia verkkojen ja palvelujen toteuttamisesta viestintämarkkinoita koskevassa lainsäädännössä säädettyjen velvoitteidensa mukaisesti. Rakentajien tehtävänä taas on huolehtia siitä, että ne tekevät rakentamisessa sellaisia ratkaisuja, jotka eivät estä tai haittaa muutoin hyvin toimivien matkaviestinpalvelujen käyttöä rakennusten sisätiloissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että teleyrityksillä on omat tietoyhteiskuntakaareen (917/2014) perustuvat palvelujen laatu- ja peittovaatimuksia koskevat velvoitteensa matkaviestintäverkkojen toimivuuteen liittyen, kohtuullisessa määrin myös sisätiloissa. Valiokunnan käsityksen mukaan teleyritykset eivät kuitenkaan pysty täyttämään tätä omaa rooliaan, mikäli rakentajat valitsevat sellaisia rakennusteknisiä ratkaisuja, jotka eivät läpäise matkaviestinverkkojen signaaleja. Saadun selvityksen mukaan edes erittäin hyvä rakennuksen ulkopuolinen kentänvoimakkuus ei riitä varmistamaan sisätilakuuluvuutta, jos rakenteet estävät radiosignaalin läpäisyn.

Valiokunta ei pidä kohtuullisena tai edes käytännön syistä mahdollisena, että rakennusten rakentamiskustannuksia voitaisiin siirtää edes osittain teleyritysten kannettavaksi, koska teleyritykset eivät käytännössä voi vaikuttaa rakentajan rakennuskohtaisesti tekemiin rakennusteknisiin ratkaisuihin. Koska rakentamisen tekniset ratkaisut tehdään rakentajan toimesta, myöskin rakentamisen kustannukset kuuluvat valiokunnan käsityksen mukaan yksinomaan rakentajalle tai rakennuttajalle. Tästä syystä myöskään vastuuta rakentajan tekemistä rakennusteknisistä ratkaisuista ja niiden seurauksista ei voida siirtää teleyrityksille.

Valiokunta katsoo, että matkaviestinverkkojen toimivuus on kansalaisille ja yrityksille tänä päivänä perustarve, joka olisi tarkoituksenmukaisinta rinnastaa rakennuttajan vastuulla oleviin veden, viemäröinnin ja sähkön jakelun turvaamiseen rakennuksen rakentamisen yhteydessä. Vaikka todennäköisesti valtaosa sisätilakuuluvuuden varmistamiseksi tarvittavista rakentamisessa tehtävistä ratkaisuista koituvista kustannuksista siirtyy viime kädessä kuluttajan maksettavaksi, ei liene perusteltavissa, että rakennusten rakentamiskustannuksia sisällytettäisiin esimerkiksi kuluttajan puhelinlaskun yhteyteen.

Eräissä asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille myös rakennuksen sisäverkot ja viestintäteknologian kehittyminen mahdollisina ratkaisuina sisätilakuuluvuuden ongelmiin. Sisäverkot ovat yksi vaihtoehto parantaa kuuluvuutta rakennuksissa, mutta valiokunnan saaman selvityksen mukaan ne soveltuvat suhteellisen korkeiden kustannusten vuoksi lähinnä sellaisiin kohteisiin, joissa sisäverkko palvelee suurempaa käyttäjäjoukkoa. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että vastuu sisäverkon rakentamisesta ja ylläpidosta kuuluu kiinteistön ja rakennuksen omistajalle. Koska jälkikäteen tehtävät ratkaisut aiheuttavat useimmiten lisäkustannuksia, valiokunta pitää tärkeänä, että matkaviestinverkkojen sisätilakuuluvuuden ongelmat otetaan huomioon yleisesti rakentajien noudattamina periaatteina sisätilakuuluvuuden ongelmien ratkaisemiseksi. Valiokunta ei myöskään näe perusteltuna, että ratkaisuna sisätilakuuluvuuden ongelmiin rakentamisessa jäätäisiin odottamaan mahdollisesti tulevaisuudessa tulossa olevaa viestintäteknologian kehittymistä. Tällä hetkellä keskeinen matkaviestinverkkojen sisätilakuuluvuuteen vaikuttava ja rakentajien ratkaistavissa oleva ongelma monissa uusissa rakennuksissa on rakennuksen vaipan radiosignaalia vaimentava vaikutus, johon tulisi löytää myös käytännössä toimiva ratkaisu nyt käsittelyssä olevan sääntelyn kautta.

*Kustannustehokkuuden huomioon ottaminen rakentamisessa*

Esityksen 117 j §:n mukaan asuin-, majoitus- tai työtiloja sisältävän rakennuksen teknisten ratkaisujen on kustannustehokkuus huomioon ottaen mahdollistettava edellytykset matkaviestinten kuuluvuudelle sisätiloissa, ellei kysymyksessä ole rakennus, jonka sisätilakuuluvuutta on vaimennettava.

Valiokunta pitää erittäin hyvänä, että säännöksen mukaan rakennusteknisissä ratkaisuissa tulee ottaa huomioon myös matkaviestinten kuuluvuus rakennuksen sisällä. Asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin tuotu laajalti esille huolia ehdotuksen kustannustehokkuutta koskevasta sanamuodosta.

Asiantuntijakuulemisessa esityksen kustannustehokkuutta koskevaa sanamuotoa on pidetty epäselvänä ja sen on katsottu mahdollistavan periaatteessa missä tahansa tilanteessa säännöksessä

tarkoitetuista toimenpiteistä pidättäytymisen kustannustehokkuuden puutteeseen vedoten. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kyseisen säännöksen tarkoituksena on ollut lähinnä ohjata velvoitteen perusteella toteutettavia rakentamistoimenpiteitä kustannustehokkaisiin vaihtoehtoihin. Valiokunta pitää tätä tavoitetta lähtökohtaisesti hyvänä. Esimerkiksi rakennusmateriaaleja valitessa tulee ottaa huomioon, että rakentamisen jälkeen tehtävät ratkaisut aiheuttavat usein huomattavasti suurempia kustannuksia verrattuna siihen, että asia hoidettaisiin heti rakentamisvaiheessa. Kustannustehokkuus tulisi siten huomioida tehtävissä ratkaisuissa vain siten, että rakentamisessa valitaan matkaviestinten kuuluvuuden mahdollistavista vaihtoehdoista kustannustehokkain.

Koska kyseistä säännöstä on pidetty varsin epäselvänä ja sen on nähty mahdollistavan harkinnanvaraisen laissa asetettavasta velvoitteesta pidättäytymisen, liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa ympäristövaliokunnalle, että kyseistä säännöstä selvennetään seuraavalla muotoilulla:

"Asuin-, majoitus- tai työtiloja sisältävän rakennuksen teknisten ratkaisujen on kustannustehokkuus huomioivalla tavalla mahdollistettava edellytykset matkaviestinten kuuluvuudelle sisätiloissa, ellei kysymyksessä ole rakennus, jonka sisätilakuuluvuutta on vaimennettava."

Valiokunta toteaa, että sanamuoto tarkoittaa nimenomaista velvoitetta valita rakennustekniset ratkaisut siten, että matkaviestinten kuuluvuus rakennuksessa mahdollistuu. Rakentamisessa ei siten säännöksen perusteella saa valita esimerkiksi sellaisia ratkaisuja, jotka estävät matkaviestinverkkojen signaalin läpäisyn tai olennaisesti haittaavat sitä. Koska rakennustekniset ratkaisut tekee rakentaja, myös säännöksessä asetettava velvoite kohdistuu valiokunnan käsityksen mukaan yksinomaan rakennuksen rakennuttajaan tai rakentajaan.

*Alemmanasteinen sääntely ja EU-tason valmistelu*

Esityksen 117 j §:n 3 momentin 4 kohdan mukaan ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa uuden rakennuksen rakentamista, rakennuksen korjaus- ja muutostyötä sekä rakennuksen käyttötarkoituksen muutosta varten tarvittavia tarkempia säännöksiä teknisistä ratkaisuista, joilla voidaan luoda edellytykset matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle.

Valiokunta painottaa esityksen perusteella annettavan asetustasoisen sääntelyn keskeistä merkitystä rakentajien jatkossa tekemien teknisiä seikkoja koskevien valintojen kannalta. Asetuksella tulisi ohjata laissa säädetyn velvoitteen toteuttamista teknisempien kysymysten osalta riittävän konkreettisesti siten, että rakennustekniset ratkaisut eivät jatkossa myöskään käytännössä estä matkaviestinverkkojen kuuluvuutta rakennusten sisällä. Ympäristöministeriön asetuksen valmistelussa on aihepiiri huomioon ottaen tärkeää tehdä yhteistyötä myös liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston ja teleyritysten kanssa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että asetuksenantovaltuuden perusteella ei ole mahdollista säätää kustannusten jakautumisesta eri toimijoiden välillä. Valiokunnan käsityksen mukaan tämän kaltainen sääntely edellyttää selkeästi lain tasoista sääntelyä. Valiokunta esittää, että myös ympäristövaliokunta kiinnittää tähän näkökohtaan mietinnössään huomiota.

**Valiokunnan lausunto LiVL 21/2017 vp**

Valiokunta korostaa, että sisätilakuuluvuusasia tulee ottaa jatkossa aktiivisesti huomioon myös asiaa koskevien EU-tason säännösten valmistelussa.

## VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Liikenne- ja viestintävaliokunta esittää,

*että ympäristövaliokunta ottaa edellä olevan huomioon*.

Helsingissä 6.10.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok
varajäsen Antti Rantakangas kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula